

ATODIAD 1

Sylwadau a dderbyniwyd ar yr ymgynghoriad cychwynnol Adolygu Cynllun Rheoli'r AHNE

Sylwadau gan	Sylw
Aelod yn cynrychioli Cyngor Cymuned Tudweiliog	Credu y cytunwyd fod aelodau unigol eisiau bod yn rhan o'r drafodaeth ac mi fyddai yn haws os gellir gweld sylwadau ein gilydd – felly cynhwyswyd e-bost pawb yn unigol er mwyn cael trafodaeth agored.
	Dymuno cael darlun cliriach o strwythur yr AHNE o fewn y Cyngor Sir e.e ydi'r "Uned AHNE" yr un peth a'r Tîm ? Pwy ydi'r unigolion sydd o fewn y Tîm neu/a'r Uned AHNE ? Beth ydi perthynas y Tîm neu/a'r Uned AHNE efo adrannau eraill y Cyngor ?
	Yn lle a sut mae'r cynlluniau blaenoriaeth, sydd wedi eu hadnabod yn y Cynllun Datblygu Ardal Ni yn plethu i gynlluniau'r AHNE ?
	Pam fod yr adroddiad sydd wedi ei chyflwyno yn uniaith Saesneg ?
	Mae angen rhoi ystyriaeth i dystiolaeth newydd y prosiect Perthyn a'r Arolwg Tai ac Iaith Llangwnnadi 2024 sydd wedi profi fod sefyllfa'r Gymraeg yn lawer gwaeth nac mae'r ystadegau swyddogol yn ei ddangos.
	Mae'n amlwg mai ein dyletswydd pennaf dros y 25 mlynedd nesaf ydi cefnogi Nod Strategol ein Cyngorau Cymuned a Thref a Strategaeth Cymraeg 2050 Llywodraeth Cymru drwy sicrhau y bydd bob polisi, cynllun gweithred a threfn yn yr AHNE yn arwain at fwy o siaradwyr, aelwydydd a defnydd y Gymraeg erbyn 2050.
Aelod yn cynrychioli Ymgyrch Diogelu Cymru Wledig (YDCW/ CPRW)	Y Prif sialensau: • Cael cydbwysedd rhwng cefnogi yr economi dwristaidd tra yn cynnal a gwella rhinweddau amgylcheddol, lles cymdeithasol, diwylliant a'r iaith. • Sicrhau fod rhinweddau amgylchedd yr AHNE a chryfderau yr economi yn cael eu cynnal yn wyneb newid hinsawdd • Rhannu budd economiadd y diwydiant ymwelwyr yn fwy cyfartal drwy'r gymuned
	Camau posibl i ymateb i'r heriau: • Talu mwy o sylw i fesurau i wella (yn ogystal â gwarchod) yr AHNE • Cynyddu ymdrechion ac adnoddau i godi ymwybyddiaeth am bolisiau'r Cynllun Rheoli • Harneisio capasiti gwirfoddoli y gymuned yn fwy trwylywyr a chynyddu ymdeimlad o berchnogaeth gymunedol o fewn yr AHNE

	• Cynyddu adnoddau ac ymdrechion i fonitro, gorfodi a lleihau effaith gweledol carafanau ar y tirlun. • Rheoleiddio dyluniad ag effaith gweledol gwaith adnewyddu tai ac estyniadau tra yn hyrwyddo gweliannau cynaliadwy i'r stoc dai bresennol pan fydd hynny yn ymarferol. • Oherwydd y cyfyngiadau ymarferol a gweledol ar gynyddu creu ynni adnewyddol a capasiti'r grid, cefnogi mwy o bwyslais ar ostwng defnydd o ynni yn lleol trwy insiwleiddio (yn arbennig waliau) a thrydaneiddio systemau gwresogi a thrafnidiaeth. • Lobio dros mwy o gefnogaeth ac adnoddau i adfer a chynnal mwynderau hamdden lleol, yn cynnwys y rhwydwaith llwybrau. • Cynyddu cynrychiolaeth o fusnesau twristiaeth ar y Cydbwyllgor Ymgynghorol.
Aelod yn cynrychioli Ward Nefyn ar Gyngor Gwynedd	Cytuno hefo llawer o sylwadau gan yr aelod YDCW ac eithrio: Trydaneiddio gwresogi a trafndiaeth – Credu na llosgi mwy o lo sydd ei angen i gael trydan rhad a rhoi yr ofnau am newid hinsawdd o'r neilltu. Bwyd i blanhigion ydi CO2 ac mae na fwy fwy o wyddonwyr sydd yn flaengar yn y maesydd Thermal dynamics / physeg a daeareg yn tystiolaethu i hyn. Gweler Professor William Happer, John Clauser phd physic <i>Nobel prize for physics</i> 2023, gweler <i>CO2 COALLITION</i> am restr o dros fil o wyddonwyr. Gan gwledydd Prydain mae'r biliau trydan uchaf yn y byd a mae Dilyn <i>net zero</i> am yrru fwy fwy o bobl i dlodi tanwydd a thlodi enbyd wrth i'r gweithfeydd gau oherwydd costau ynni.
	Mae angen rhoi y Gymraeg yn flaengar yn ein polisiau yn enwedig o gofio fod y cynghorau cymuned wedi dynodi'r ardal yn ardal o arwyddocad ieithyddol dwysedd uwch.
	Rhaid gwarchod buddianau y fferm deuluol gan rhoi stop ar ddynodi 20% o'r tir amaeth ar gyfer coedwigaeth a Bioamrywiaeth. Cawn fod <i>hedge fund managers</i> yn prynu tir Cymru fesul fferm ar gyfer <i>carbon offset</i> . Gwagio cefn gwlad y'i'r nod hirdymor ac yn debycach i 'r <i>Highland clearances</i> a cau tiroedd commin yr oes a fu. Bwyd rhad ag iach mae pobl ei angen a tydi lleihau y tir ar gyfer da byw a cnydau ddim am gyfranu at ddim heblaw am lwgu. Dilyn polisiau Stalin, Mao a Pol Pot ac fe ddaw newyn yn ei sgil.
	Rhaid i ni roi mwy o bwyslais ar warchod y tai / bythynod traddodiadol a fod unrhyw wellianau ac addasiadau / estyniadau yn gweddu'r adeilad traddodiadol .
Aelod yn cynrychioli Cyngor Cymuned Tudweiliog	Cytuno hefo sylwadau gan yr aelod YDCW a rhan fwyaf o sylwadau Aelod dros Ward Nefyn. O ran cael cydbwysedd o rhwng yr economi ymwelwyr a chynnal a gwella rhinweddau amgylcheddol yr ardal - yn falch i ddweud fod y cynllun Croeso Cymraeg sydd wedi ei gynnwys ar restr Blaenoriaeth "Cynllun Datblygu Ardal Ni" yn gwneud hyn yn union.

	Erbyn hyn mae'r wefan croesocymraeg.cymru sydd yn gam cyntaf y cynllun wedi ei chyhoeddi mewn partneriaeth efo GwyrddNi, Cymunedoli a Menter Iaith Gwynedd a chefnogaeth cynllun Grymuso Gwynedd Menter Mon. Bydd yn cael ei ddatblygu ymhellach efo mewnbwn gan bawb sydd yn rhannu gweledigaeth Cymraeg 2050. Felly gobeithio y bydd hyn yn cynnwys Tîm yr AHNE, Uned yr AHNE a'r Cydbwyllgor. Mae'r wefan wedi ei chyhoeddi yn uniaith Gymraeg ond yn defnyddio botwm i gyfieithu i bob iaith ac felly yn cyflwyno Llyn yn Gymraeg i'r byd yn amlieithog. Mae yna lot o hanes a gwybodaeth arni. Cerwch i bori drwyddi a falch o unrhyw sylwadau. Edrych ymlaen at sylwadau yr aelodau o'r pwyllgor sydd yn dysgu Cymraeg i weld sut mae yn gweithio.
Aelod yn cynrychioli Cyngor Cymuned Trefor a Llanaelhaearn	Yr heriau sy'n wynebu'r ardal: • Yr brif her yw parhad ein hunaniaeth fel cenedl o bobl sy'n siarad Cymraeg fel iaith gymunedol ac yn cynnal gweithgareddau yn ein hiaith yn yr ardal hon yn wyneb y mewnlifiad, all-lifiad yr ifainc, y cyfryngau eingl-americaidd, gor-dwristiaeth, hunanoldeb, newidiadau demograffeg ayyb • Her arall yw trosglwyddo ein hetifeddiaeth diwylliannol, ein treftadaeth ffisegol, ein hamgylchedd naturiol hardd yn nannedd difaterwch, newid hinsawdd, erydiad, trychinebau a diffygion cyllid. • Her anodd yw creu amodau fydd yn cynnig potensial i bobl ifainc gallu aros yn eu broydd, trwy ddarparu tai, swyddi o ansawdd iddynt, ynghlwm â newid eu meddylfryd am ein hardal. • Creu partneriaethau cydlynus o cymunedau ia fydd yn sefyll yn gadarn dros AHNE Llŷn, dros yr iaith Gymraeg a'n diwylliant, hanes unigryw. Camau posibl i ymateb i'r heriau: • Polisiâu cadarn, hyrwyddo di-baid i greu hyder yn ein bro, a galluogi ein trigolion i ymfalchïo yn Llŷn a mynnu aros yma. <u>9. Yr Amgylchedd hanesyddol</u> i) Gyda dros 300 o safleoedd beth am fap a chyldeithiau o gwmpas rai ohonynt? – nod : hyrwyddo'n well ein hanes cyfoethog. Byrddau gwybodaeth /Codau QP ii) ardaloedd cadwraeth – gwir angen arolwg a chamau i atal dirywiad yn ngolwg pentrefi – nid yw <i>pebbldash</i>, paneli solar a <i>heatpumps</i> ar waliau yn iawn ! Angen sicrhau bod 'ardal cadwraeth' yn golygu hwnna i'r bobl yn yr Adran Cynllunio. iii) mae safleoedd yn gallu cael eu herydu – Tre'r Ceiri. Angen monitro hyn. iv) 9.1.5 – mae angen gwarchod y bythynnod traddodiadol Cymreig sydd yn Llŷn – dylanwadu ar Gynllunio i beidio â chaniatáu newidiadau allanol. AHNE i gyflwyno dadl gref yn erbyn ceisiadau fydd yn golygu colli cymeriad y bythynnod hyn.

	<u>10. Yr iaith Gymraeg a'n diwylliant</u> i) Er bob ymdrech gostwng mae % siaradwyr Cymraeg yn gyson. E.e. Llanaelhaearn 90% yn 1981-70% 2021) Rhaid i'r AHNE fod yn gryf o blaid cadw'r iaith, hyrwyddo i droi'r llanw, i gefnogi gweithgareddau uniaith Gymraeg. ii) gwarchod enwau lleol a sicrhau uniaithrwydd – gwrthod erchylltau megis Trefor Stacks a Whispering Sands ! iii)10.2.5 mae angen arolwg cyfoes o'r gweithgareddau, gyda'r nod o'u cefnogi'n ariannol, hyrwyddo, a chynyddu'r ddarpariaeth iv) Rhaid cynnwys to newydd o weithgareddau (e.e. clogsia) a thalentau ifainc – awduron o'r ardal – Llŷr Titus, Mared Llywelyn, Iestyn Tyne, Casia Wiliam i enwi ond ychydig...rhain i ysbrydoli pobl ifanc v) 10.6 cydnabod bod twristiaeth yn cael effaith negyddol ar yr iaith a'r diwylliant – angen mesur a meddwl sut i liniaru'r effaith. vi) polisiau : IP1 : angen i'r AHNE fod yn gyfrifol am gydlynw a hyrwyddo'r rhaglen amrywiol o weithgareddau uniaith; IP2 yn dda IP3 – cyfraniad yr Ecoamgueddfa'n bwysig yma IP4 a IP5- dylai'r AHNE fod ar flaen y gad yn pwysleisio bod y Gymraeg yn hanfodol er mwyn byw bywyd cyflawn yn yr ardal . Fel canlyniad rhaid hyrwyddo pob cyfle i ddysgu'r iaith, ymarfer yr iaith (sesiwn siarad) a'r cynllun 'buddies Cymraeg' ayyb <u>11. Pobl a chymdeithas</u> Er twf yn y boblogaeth mae ein cymunedau dan fygythiad. Effaith gor-dwristiaeth – tai haf, llety gwyliau – wedi creu gwasgfa – prinder tai i bobl lleol, tai drud. Tai gwag yn y gaeaf – effaith ar gymdeithasau, gwasanaethau, ysgolion ayyb Demograffeg – pobl hŷn yn creu problemau ychwanegol – iechyd, trafnidiaeth. Traeon o bobl wedi geni tu allan i'r ardal yn dangos maint y broblem mewnlifiad a'r angen i gymathu'r bobl hyn i'r Gymraeg a'n ffordd ni o fyw. Mae polisiau cadarn yn y adran hon – angen diweddarw ambell un – e.e.CP4 – i gynnwys effaith y Premiwm ail gartrefi, canfyddiadau/canlyniadau Peilot Dwyfor newidiadau Cynllunio ayyb
--	--